

Sygn. akt V U 117/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Danuta Szykut

Protokolant: st.sekr.sądowy Sylwia Pławiuk

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2013 r. w Słupsku na rozprawie

sprawy z odwołania **W. R.**

od decyzji z dnia 03/12/2012 r. znak: (...)

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej W. R. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2013 roku,

II nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieprzyznanie prawa do świadczenia

UZASADNIENIE

Ubezpieczona W. R. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 03.12.2012r., znak (...) odmawiającej jej prawa do emerytury.

Zaskarżonej decyzji zarzuciła błąd w ustaleniu stanu faktycznego sprawy mający istotny wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, że praca przez nią wykonywana w okresie od 01.02.1994 r. do 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia w S. Fabryce (...) nie była pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W konkluzji domagała się uznania powyższego okresu za pracę w warunkach szczególnych i przyznania jej prawa do emerytury.

Pozwany organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, iż ubezpieczona wykazała na 01.01.1999r. wymagany staż ogółem ale nie wykazała 15 –letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Nadto nie rozwiązała stosunku pracy na dzień złożenia wniosku o emeryturę i dzień wydania decyzji. Do okresu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie zaliczył W. R. okresu od 01.02.1994 r. do 31.12.1998 r. z tytułu zatrudnienia w S. Fabryce (...), ponieważ brak jest jednoznacznych dowodów świadczących, że w całym spornym okresie zatrudnienia ubezpieczona wykonywała pracę w szczególnych warunkach, gdyż stanowisko pracownika fizycznego nie jest wymienione w przepisach resortowych.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona W. R. ur. (...), w dniu 23.11.2012r. złożyła wniosek o emeryturę. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Pozostaje w stosunku pracy. Zatrudniona jest nadal w S. Fabryce (...) Spółce Jawnej w S. na stanowisku pracownika fizycznego w wymiarze pełnego etatu na czas nieokreślony. Wykazała według stanu na dzień 01.01.1999r. okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 22 lata 4 miesiące i 19 dni, w tym 12 lat 4 miesiące i 19 dni okresu pracy

w warunkach szczególnych. Zaskarżoną decyzją z dnia 03.12.2012r. odmówiono jej prawa do emerytury z uwagi na nie wykazanie wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych oraz nie rozwiązanie stosunku pracy.

/dowód: akta emerytalne ZUS: wniosek k. 42-44, karta przebiegu zatrudnienia na dzień 01.01.1999 r. k. 53, zaskarżona decyzja k. 52-52 v., zaświadczenie o zatrudnieniu- k. 47/

Ubezpieczona W. R. w okresie zatrudnienia od 01.02.1994 r. do 31.12.1998 r. (tj. przez 4 lata 11 miesięcy) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudniona była w S. Fabryce (...) Spółce Jawnej w S. i wykonywała prace przy klejeniu i powlekanii tkanin. Zakład w S. istnieje od 1994 r. Od początku zatrudnienia ubezpieczona wykonywała ten sam rodzaj obowiązków. Powlekała elementy klejem toksycznym B. i sklejała je ze sobą. Świadek B. P. powlekała klejem cholewkę, a ubezpieczona wkładała podszewkę skórzaną z klejem do środka. Naklejała również podszewkę na cholewki. W zakładzie są 4 taśmy i na każdej taśmie pracują 2 osoby zajmujące się klejeniem. W zakładzie pracy są trzy stanowiska pracy związane z klejem, przy jednym z nich pracuje W. R..

/dowód: akta sprawy : wyjaśnienia ubezpieczonej – k. 18-18 v. w zw. z k. 20 (00:04:28-00:12:12), zeznania świadka B. P.- k. 18 v. w zw. z k. 20 (00:16:47-00:24:19), zeznania świadka B. M.- k. 19 w zw. z k. 20 (00:26:21-00:33:53), akta emerytalne : świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 10.01.2012 r. – k. 6, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z dnia 04.05.2012 r.- k. 21, świadectwo pracy z dnia 31.10.1992 r. – k. 9 akta osobowe ubezpieczonej : skierowanie na badania profilaktyczne, umowa o pracę /

Ubezpieczona W. R. w spornym okresie zatrudnienia tj. od 01.02.1994 r. do 31.12.1998 r. (tj. przez 4 lata 11 miesięcy) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace przy klejeniu i powlekanii tkanin w S. Fabryce (...) Spółce Jawnej w S..

Ubezpieczona według stanu na dzień 01.01.1999r. posiada wymagany 15 letni staż pracy w warunkach szczególnych, po doliczeniu okresu bezspornego uznanego przez organ rentowy w wymiarze 12 lat 4 miesięcy i 19 dni.

/dowód: jw./

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej W. R. dotyczące ustalenia uprawnień do emerytury w warunkach szczególnych zasługuje na uwzględnienie.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie było ustalenie uprawnień ubezpieczonej do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227) oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 , poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z art.184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32,33,39 i 40, jeżeli w dniu wejścia ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składowy i nieskładowy, o którym mowa w art. 27

W myśl ust. 2 art. 184 - w brzmieniu obowiązującym do końca grudnia 2012r. - emerytura przysługuje ubezpieczonym, którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie

środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, to 20 lat w przypadku kobiety (art. 27). Wiek emerytalny wynika z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), do którego odsyła art. 32 ust. 4 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dla kobiety jest to 55 lat. Wymagany okres zatrudnienia w warunkach szczególnych przewidziany w przepisach dotychczasowych, o którym mowa w art. 184 ust. 1, to okres 15 lat, o czym stanowi § 4 ust. 3 powołanego rozporządzenia.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że ubezpieczona W. R. na dzień złożenia wniosku ma ukończone 55 lat – ukończyła je w dniu 14.05.2012 r., nie jest członkiem OFE, posiada wymagany ponad 20 letni staż pracy liczony na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 01.01.1999 roku. Ubezpieczona do dnia wydania wyroku zatrudniona jest w S. Fabryce (...) Spółce Jawnej w S..

Oznacza to, iż jedyną przesłanką jaką musiała ubezpieczona udowodnić w przedmiotowej sprawie była praca w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat według stanu na dzień 01.01.1999r.

Zgodnie § 22 ust 1 rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. nr 237 poz.1312) środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Z kolei ust 2 tego przepisu stanowi, że jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Jednak w spornych przypadkach, uwzględnienie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale, w pełnym wymiarze czasu pracy tego zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno – rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom.

Według art. 473 § 1 k.p.c. w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron.

Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r. I UK 111/07).

W ocenie Sądu jest oczywiste, iż brzmienie zajmowanego stanowiska, jakie widnieje w dokumentach prowadzonych i wystawionych przez pracodawcę nie może mieć rozstrzygającego znaczenia w sprawie. Decyduje rodzaj wykonywanej pracy, co nadto wynika z powołanych wyżej przepisów prawa, w szczególności art. 32 ust. 2 który stanowi, iż

dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w obniżonym wieku za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Rodzaje prac ustala się na podstawie powołanego już wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który w załączniku A w Działach od I do XIV wymienia rodzaje prac, które są pracą w warunkach szczególnych.

Ponadto należy dodać, iż w myśl § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W wykazie A Dział VII poz.14 powołanego wyżej rozporządzenia z 7 lutego 1983r. pod poz.14. wymienione są prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego.

Prace wykonywane przez ubezpieczoną są także wymienione w załączniku Nr 1 wykazie A do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. Dział VII poz. 14 pkt 2: obuwnik -montażysta, formowacz, szwacz (przy nanoszeniu kleju i sklejanii elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych).

Powołane wyżej zarządzenie zostało wydane w oparciu o upoważnienie wynikające z § 2 ust.2 cytowanego rozporządzenia. Wykaz resortowy ma charakter informacyjny, techniczno- porządkowy i uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach. Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, iż zarządzenia resortowe mają duże znaczenie w sferze dowodowej, bowiem z faktu, iż właściwy minister, kierownik urzędu centralnego czy centralny związek spółdzielczy, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płacy i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lutego 2010 r. II UK 218/2009 LexPolonica nr 2422465).

Postępowanie dowodowe wykazało, że praca ubezpieczonej w całym spornym okresie jest pracą w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu praca ubezpieczonej przy nanoszeniu kleju i sklejanii elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych była pracą w warunkach szczególnych.

Fakt ten potwierdzili świadkowie B. P. oraz świadek B. M., którzy zeznali, że ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze pracowała przy klejeniu i powlekanii tkanin obuwniczych, mimo wpisanych innych stanowisk w dokumentach.

Zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne albowiem były one stanowcze, logiczne, zgodne i wzajemnie się uzupełniały. Odnosi się to zarówno do rodzaju wykonywanych czynności, jak i okresu ich wykonywania. Świadczyli oni osobami, które miały bezpośredni kontakt z ubezpieczoną w trakcie świadczenia przez nią pracy w przedmiotowym zakładzie pracy, zorientowane zatem były w materii będącej przedmiotem ich zeznań.

W okolicznościach niniejszej sprawy oczywiste jest to, że również pracodawca ubezpieczonej pracę jej postrzegał jako pracę w szczególnych warunkach, zaś uchybienia formalne pracodawcy nie mogą skutkować pozbawieniem ubezpieczonej prawa do należnych jej świadczeń.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż praca ubezpieczonej w spornym okresie zatrudnienia była pracą w warunkach szczególnych i łącznie przekraczała wymagane 15 lat na dzień 01.01.1999 r.

Niewątpliwie ubezpieczona do dnia wydania wyroku nie rozwiązała stosunku pracy, jednakże z dniem 1 stycznia 2013 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 6 czerwca 2012 r., poz. 637), które wniosły wymóg rozwiązania stosunku pracy przy ubieganiu się o emeryturę z art. 184 ustawy emerytalnej. Co do

zasady celem postępowania odwoławczego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest ocena zaskarżonej decyzji. Z tych przyczyn Sąd bada czy w dacie wydania zaskarżonej decyzji ubezpieczony spełniał warunki do przyznania prawa do świadczenia. Oznacza to, iż na dzień wydania zaskarżonej decyzji była ona prawidłowa albowiem ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy, a jak wynika z dyspozycji art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wszystkie przesłanki niezbędne do nabycia prawa do emerytury należy spełnić łącznie. Tylko w związku ze zmianą stanu prawnego możliwe było zatem przyznanie ubezpieczonej prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy uznał bowiem, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy zasadne i celowe było wzięcie pod uwagę w postępowaniu odwoławczym zmiany stanu prawnego, gdyż zdaniem Sądu odstępstwo od ogólnej zasady nie doprowadzi do wypaczenia charakteru postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i całkowitego pozbawienia znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe. Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze okoliczność, iż sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami cywilnymi w rozumieniu ustawy Kodeks postępowania cywilnego, a zatem ma do nich zastosowanie art. 316 § 1 k.p.c., w myśl którego „Po zamknięciu rozprawy sąd wydając wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, iż stało się ono wymagalne w toku sprawy.” Takie stanowisko zajął także Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 22.01.2013r. III AUa 1351/12, LEXnr 1267452.

W tym stanie rzeczy, z przytoczonych motywów, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 stycznia 2013 r. o czym orzekł w pkt I sentencji wyroku.

Ustalenie, czy ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w spornym okresie wykonywała pracę w warunkach szczególnych, wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przez Sąd. Z tych przyczyn nie można przypisać organowi rentowemu odpowiedzialności za nieprzyznanie świadczenia emerytalnego. Ponadto ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy. Mając na uwadze dyspozycję art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS Sąd Okręgowy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieprzyznanie prawa do świadczenia.